

Zgodovina jezuitskega kolegija v Ljubljani

Razgiban vsakdan jezuitskega kolegija v Ljubljani

4

Letopis jezuitskega kolegija v Ljubljani in ohranjeni jezuitski dnevniki pričajo, da so bila področja dejavnosti jezuitov zelo široka: razvijali so šolstvo in znanost, pisali knjige, gojili glasbo, spodbujali gledališke igre ter umetnost.

(slika 1 in 2)

Razvili so bogato pastoralno dejavnost, ki je segala od maševanja, podeljevanja zakramentov, poučevanja krščanskega nauka in pridiganja do duhovnih vaj, ljudskih misijonov, procesij ter drugih pobožnosti. Versko življenje vseh slojev prebivalstva (vključili so tudi žensko populacijo) jim je uspelo poživiti predvsem po zaslugi številnih bratovščin. V želji po duhovnem napredku njihovih članov so izdali veliko knjig.

(slika 3)

Ljubljanski jezuiti so bili tesni sodelavci škofa Tomaža Hrena (1560–1630) pri uresničevanju programa katoliške obnove na Kranjskem. Janez Čandek (ok. 1578–1624) je skupaj s Hrenom leta 1612 oz. 1613 za tisk pripravil lekcionar *Evangelia inu lystuvi*. Leta 1615 je priskrbel še slovenski prevod Kanizijevega *Malega katekizma*, opremljen z lesoreznimi podobami, ki je bil namenjen predvsem otrokom in mladim.

(slika 4)

Velik del jezuitske slovstvene in duhovne produkcije je ostal na ravni rokopisnih knjig. Ker je junija 1774 ljubljanski kolegij zajel požar, se je večina jezuitskih rokopisov izgubila. Kruti usodi se je izognil jezuitski prevod ene najbolj priljubljenih katoliških duhovnih knjig, Kempčanove *Hoje za Kristusom*. Prevod je leta 1659 priskrbel Andrej Jankovič (1621–1674) in ga naslovil *Od za Kristusam hojenja bukvice*.

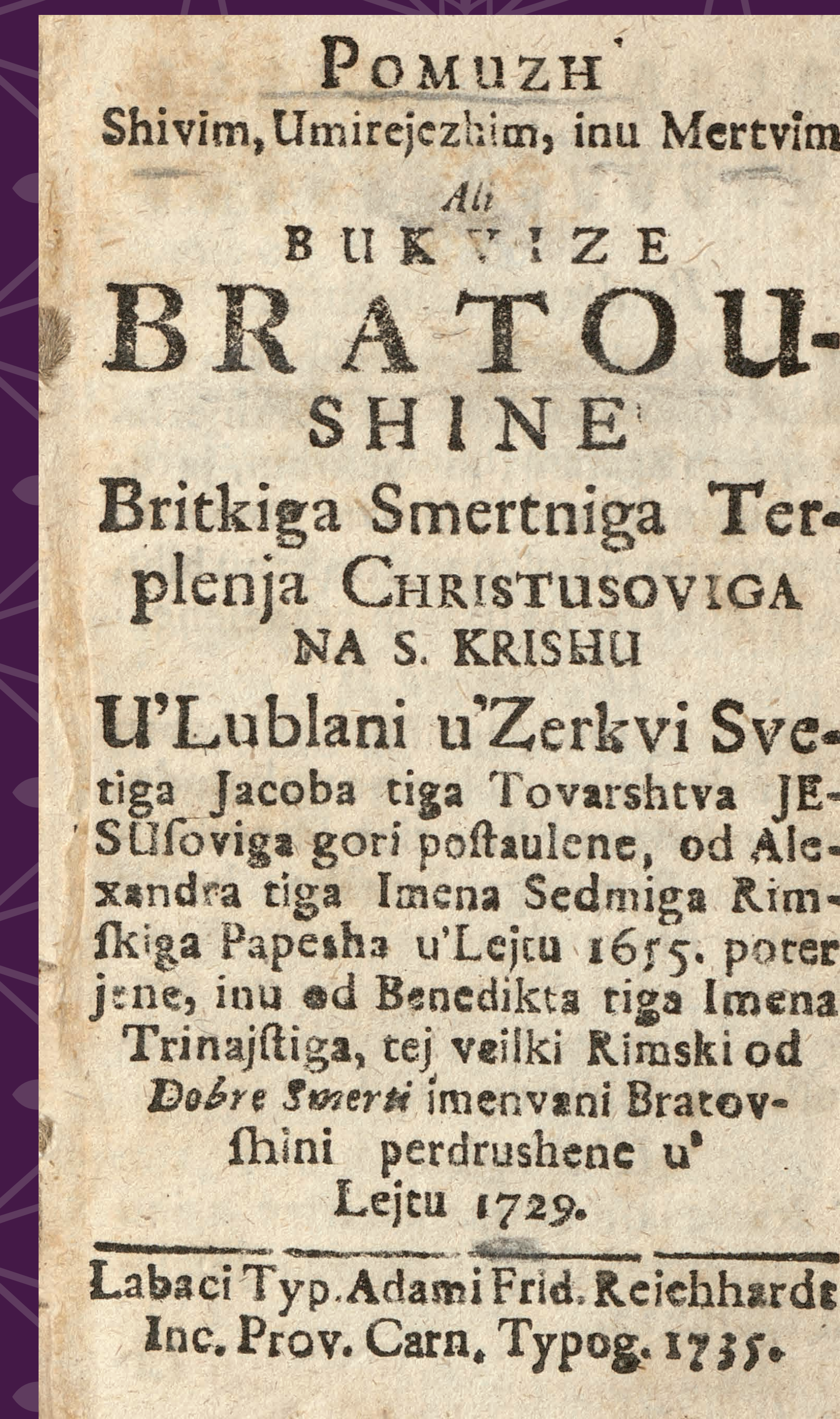
(slika 5)

Jezuiti niso pridigali le v svojih cerkvi, ampak tudi v drugih ljubljanskih cerkvah ter na podeželju, kamor so hodili v okviru svojih ljudskih misijonov. Lep dokaz, da so k vzponu slovenske pridigarke dejavnosti pomemben delež prispevali tudi jezuiti, je zbirka pridig Jerneja Basarja (1683–1738). Njegove *Pridige iz bukvic imenovanih Exercitia s. očeta Ignacija: zložene na vsako nedelo čez lejt* (1734) so vrhunsko delo slovenskega baročnega slovstva in edini ohranjeni primerek jezuitskega slovstva iz obdobja visokega baroka v slovenščini.

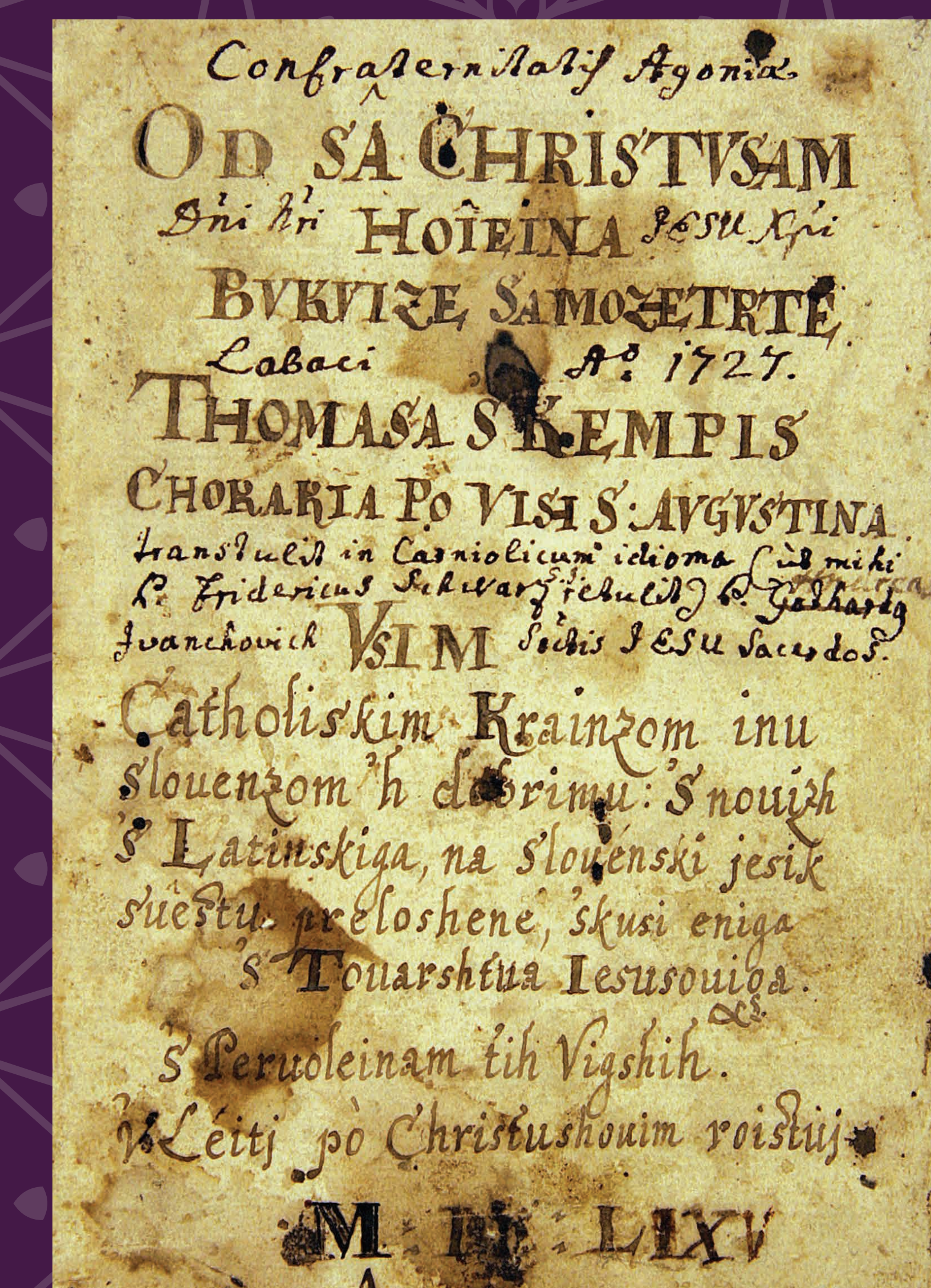
1 Naslovna podoba Marije Zavetnice s plaščem v jezuitski bratovščinski knjigi Marije Vnebovzete (ok. 1605)

ARS, SI AS 1073, Zbirka rokopisov, II/51r

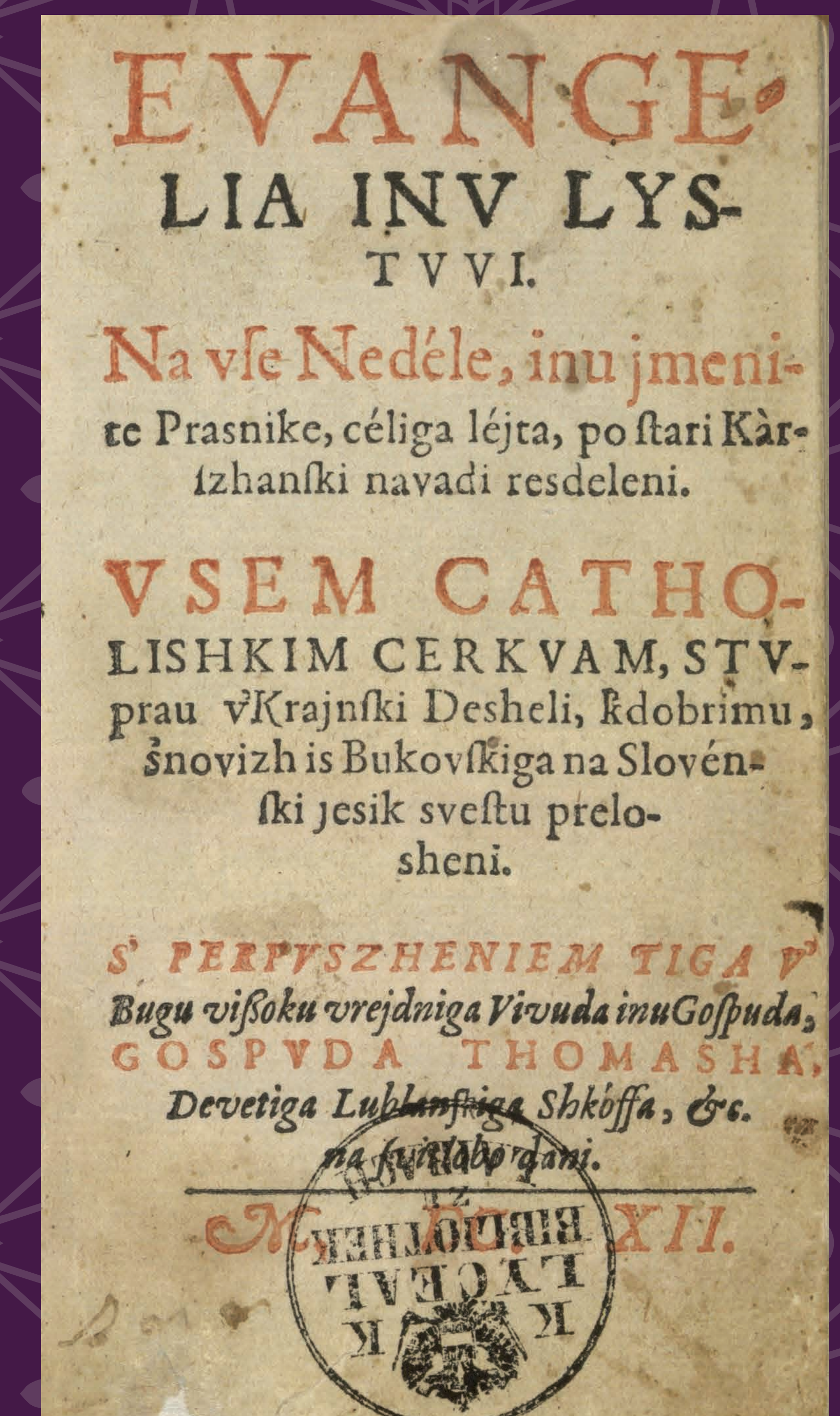
2 Naslovnica priročnika jezuitske bratovščine umirajočega Kristusa z naslovom *Pomuž živim, umireječim inu mertvim ali Bukvice Bratovšine britkiga smertniga terplenja Kristusoviga na S. Križu* (1735)

NUK, Zbirka starih tiskov, GS 0 13110

4 Naslovnica rokopisnega prevoda Kempčanove *Hoje za Kristusom* avtorja Andreja Jankoviča (1621–1674) z naslovom *Od za Kristusam hojenja bukvice* (1659)

NUK, Rokopisna zbirka, Ms 179

3 Naslovnica nedeljskih beril in evangelijev *Evangelia inu lystuvi* (1612–1613), ki jih je pod pokroviteljstvom škofa Tomaža Hrena prevedel in uredil jezuit Janez Čandek (ok. 1578–1624)

NUK, Zbirka starih tiskov, R 0 13095

5 Naslovnica pridig jezuita Jerneja Basarja (1683–1738) z naslovom *Pridige iz bukvic imenovanih Exercitia s. očeta Ignacija* (1734)

NUK, Zbirka starih tiskov, R 1 10174